I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

EVROPSKA KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 27. oktobra 2011

o pobudi za skupno načrtovanje programov za raziskave, imenovani „Vodni izzivi za spreminjajoči se svet“

(2011/C 317/01)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, in zlasti člena 181 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Razpoložljivost vode v zadostnih količinah in zadostne kakovosti je zelo prednostno vprašanje in hkrati vseevropski in celo svetovni družbeni izziv.

(2) Vodilna pobuda, ki je del strategije Evropa 2020 in je opisana v sporočilu Komisije z dne 26. januarja 2011 „Evropa, gospodarna z viri – vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020“ ([1]), opozarja na pomen vode kot ključnega naravnega vira, ki podpira delovanje evropskega in svetovnega gospodarstva ter našo kakovost življenja. Poleg tega vodilna pobuda, opisana v sporočilu Komisije z dne 6. oktobra 2010 „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 Unija inovacij“ ([2]), priznava vodo kot vse večji družbeni izziv in prednostno področje za inovativni proces, z namenom omogočiti Uniji doseči cilje svoje vodne politike ob hkratnem zagotavljanju dobrega ekološkega, kemijskega in količinskega stanja voda, trajnostne rabe vode ter zmanjšanju svoje porabe vode, izboljšanju varnosti vode in spodbujanju vodilne vloge evropske vodne panoge v svetovnem merilu.

(3) Pričakuje se, da se bo svetovni razkorak med povpraševanjem po vodi in razpoložljivostjo vode v naslednjih dvajsetih letih bistveno povečal. Ohranjanje tega težavnega ravnotežja med oskrbo z vodo in povpraševanjem po njej, določanje prednostnih nalog za obvladovanje težav z vodo oziroma pomanjkanja vode in dolgoročno ohranjanje naših vodnih ekosistemov zahtevajo usklajeno delovanje ter močno znanstveno in tehnično podlago, povezano s celovitim upoštevanjem lokalnih geografskih, političnih, družbenoekonomskih in kulturnih pogojev. Zato Evropska komisija pripravlja načrt za varstvo evropskih voda za leto 2012, v katerem bodo določeni ukrepi za zagotovitev kakovostne vode v zadostnih količinah za vse upravičene uporabe v EU.

(4) Obstaja tveganje, da znaten delež sladkih voda Evrope do leta 2015 ne bi dosegel dobrega ekološkega stanja, ki je cilj, določen v Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike ([3]). Vzrok za to tveganje so številni različni dejavniki in pritiski, kot jih je izpostavila Evropska agencija za okolje v svojem poročilu o stanju okolja za leto 2010. Onesnaženje vode še naprej vzbuja zaskrbljenost glede javnega zdravja, zlasti glede izpostavljenosti novim onesnaževalom, učinkov kemijskih zmesi, najdenih v nekaterih evropskih vodah, in možnih tveganj za mikrobiološko onesnaženje.

(5) Pričakuje se, da bodo podnebne spremembe še naprej vplivale na evropske vodne ekosisteme, zato bodo pogostejša pomanjkanja vode, pogostejše in hujše suše, zlasti v sredozemskih državah, in večja nevarnost poplav po velikem delu Evrope.

(6) Intenzivno kmetijstvo, ki naj bi proizvedlo več hrane in več biomase, bo morda potrebovalo več sladke vode za namakanje in zato zahtevalo večje vodne rezerve. Hitro bi bilo treba razviti rešitve za varčevanje z vodo, tako

([1]) COM(2011) 21 konč.
([2]) COM(2010) 546 konč.
([3]) UL L 327, 22.12.2000, str. 1.

da bi postalo namakanje učinkovitejše in da bi se zmanjšala potrošnja vode ter da bi se trajnostno upravljale in ohranjale zaloge podtalnice.

(7) Povečana urbanizacija in širjenje pozidanega okolja, vključno z infrastrukturo, namenjeno plovbi, in energetsko infrastrukturo, povzročata hidromorfološke spremembe, ki vplivajo na vodna telesa na površini in pod njo, na habitate in na druge vidike biotske raznovrstnosti. Bolj celoviti načrtovalski pristopi bi bili zelo koristni. Temeljiti bi morali na zanesljivih sistemih spremljanja in bolj celostni oceni vzročnoposledičnih razmerij med spremembami rabe tal in vodnimi ekosistemi.

(8) Vodne infrastrukture v Evropi postajajo vse boj ranljive za okvare zaradi staranja, škode zaradi izkopavanj, nezadostnega vzdrževanja ali preobremenjevanja. Poročila navajajo, da je puščanje vode iz oskrbovalnih sistemov v nekaterih delih Evrope znatno, pri čemer se izgubi med 5 % in 40 % prenašane vode.

(9) Evropski vodni sektor je gospodarsko zelo pomemben, njegova stopnja rasti znaša 5 %, prihodki pa približno 80 milijard EUR na leto, tako da predstavlja približno tretjino svetovnega trga vode. Več strateškega sodelovanja pri raziskavah in inovacijah, povezanih z vodo, v Evropi lahko pripelje do znanstvenih in tehnoloških prebojev, ki bi lahko okrepili evropsko konkurenčnost na mednarodnih trgih, prispevali k premiku proti bolj vodno učinkovitemu gospodarstvu v Evropi in s tem k doseganju nanovo opredeljenih ciljev strategije EU2020, kot so pametnejše, bolj trajnostno in bolj vključujoče gospodarstvo.

(10) Okrepitev znanstvenega in tehnološkega znanja v Evropi je bistvenega pomena za obravnavanje družbenih, okoljskih in gospodarskih dimenzij vodnih izzivov.

(11) Čeprav se po vsej Evropi izvajajo odlične raziskave, se sedanja evropska slika na področju vodnih raziskav zdi razmeroma zapletena in preveč razdrobljena. Številna raziskovalna omrežja in organizacije na evropski, nacionalni in regionalni ravni opredeljujejo svoje strateške programe za raziskavo voda ob razmeroma majhnem upoštevanju drugih takih programov, kar povzroča prekrivanja ali konkurenčne raziskovalne dejavnosti, ki so pogosto brez kritične mase.

(12) Ker se na večini evropskega ozemlja vode pretakajo prek meja, je potrebno čezmejno sodelovanje, da se doseže kritična masa, potrebna z vidika strokovnega znanja in izkušenj, dejavnosti in institucionalne zmogljivosti za spodbujanje učinkovitejše uporabe evropskega raziskovalnega potenciala in za krepitev združljivih čezmejnih rešitev.

(13) Skupno načrtovanje programov za raziskave „Vodnih izzivov za spreminjajoči se svet“ bi prispevalo k usklajevanju raziskav na tem področju in k popolnoma operativnemu evropskemu raziskovalnemu prostoru na področju sladkih voda, kar bi okrepilo vodilno vlogo Evrope in konkurenčnost raziskav na tem področju, ob hkratnem podpiranju doseganja ciljev vodne politike Unije.

(14) Svet za konkurenčnost je na zasedanju 26. maja 2010 ([1]) priznal „Vodne izzive za spreminjajoči se svet“ kot področje, na katerem bi skupno načrtovanje programov zagotovilo pomembno dodano vrednost in zmanjšalo razdrobljenost dejavnosti držav članic na področju raziskav. Zato je sprejel sklepe, v katerih priznava potrebo po pobudi za skupno načrtovanje programov na področju sladkih voda ter poziva Komisijo, naj prispeva k pripravi te pobude. Svet je prav tako potrdil, da je skupno načrtovanje programov postopek, ki ga vodijo države članice, Komisija pa ta postopek koordinira.

(15) Raziskave na področju voda so ključno področje v okvirnem raziskovalnem programu Unije, ki ima pomembno strateško vlogo pri podpiranju evropskega političnega procesa, ob upoštevanju globalne dimenzije vodnih izzivov. Dejavnosti znotraj te pobude za skupno načrtovanje programov je treba tesno uskladiti s Sedmim okvirnim programom Unije in prihodnjimi programi Unije na tem področju, zlasti okvirnim programom za raziskave in inovacije (2014–2020) „Obzorje 2020“.

(16) Analiza nacionalnih raziskovalnih dejavnosti iz delovnega dokumenta služb Komisije potrjuje, da je potrebno boljše usklajevanje, da se povečata učinkovitost in učinek raziskav ter da se z razvojem skupnega strateškega načrta prepreči podvajanje.

(17) Da bi Komisija lahko poročala Evropskemu parlamentu in Svetu o napredku vseh pobud za skupno načrtovanje programov, morajo države članice redno poročati Komisiji o napredku te pobude za skupno načrtovanje programov –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

1. Države članice se spodbujajo, da razvijejo skupno vizijo o tem, kako lahko sodelovanje in usklajevanje na področju raziskav na ravni Unije prispevata k spoprijemanju z izzivom vzpostavljanja trajnostnih vodnih sistemov za trajnostno gospodarstvo v Evropi in v tujini ter izkoriščanju priložnosti, ki jih ponuja taka skupna vizija.

([1]) Sklep Sveta 10246/10, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10246.en10.pdf

2. Države članice se spodbujajo k razvoju skupnega operativnega strateškega raziskovalnega programa, v katerem bi ugotovile in določile srednje- do dolgoročne raziskovalne potrebe in cilje na področju sladke vode. Strategija bi morala vključevati izvedbeni načrt, v katerem bi bile določene prednostne naloge in roki ter opredeljeni ukrepi, instrumenti in viri, potrebni za njegovo izvajanje.

3. Države članice se spodbujajo, naj v strateški raziskovalni program in v izvedbeni načrt vključijo naslednje ukrepe:

(a) opredelitev in izmenjava informacij o zadevnih nacionalnih programih in raziskovalnih dejavnostih ter usklajenih raziskovalnih programih Unije;

(b) krepitev zmogljivosti za skupno napovedovanje in tehnološko ocenjevanje;

(c) izmenjava informacij, virov, najboljših praks, metodologij in smernic;

(d) določitev področij, raziskovalnih ali pilotnih preizkuševalnih dejavnosti, ki bi imele korist od usklajevanja, skupnih razpisov za zbiranje predlogov ali od združevanja sredstev (vključno s finančnimi viri);

(e) opredelitev načinov za skupno izvajanje raziskav na področjih iz točke (d);

(f) zagotavljanje usklajevanja in razvijanje sinergij z obstoječimi shemami na področju raziskav in inovacij v Uniji, npr. okvirnim programom, in ostalimi s tem povezanimi pobudami za skupno načrtovanje programov, kot so zlasti skupne pobude za načrtovanje programov „Povezovanje znanja o podnebju za Evropo“, „Urbana Evropa – globalni urbani izzivi, skupne evropske rešitve“ in „Zdrava in produktivna morja in oceani“;

(g) souporaba, kjer je primerno, obstoječe raziskovalne infrastrukture ali razvoj novih zmogljivosti, kot so usklajene zbirke podatkov ali razvoj modelov za preučevanje procesov, povezanih z vodo;

(h) spodbujanje boljšega sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem in odprt inovacijski proces med različnimi raziskovalnimi dejavnostmi ter poslovnimi sektorji, povezanimi z vodo;

(i) izvažanje in objavljanje znanja, inovacij in interdisciplinarnih metodoloških pristopov, zlasti glede rezultatov, pomembnih za politiko;

(j) zagotavljanje ustreznih znanstvenih in tehnoloških informacij za proces oblikovanja politike na nacionalni ravni ter na ravni Unije;

(k) vzpostavljanje omrežij med središči, namenjenimi raziskavam voda.

4. Države članice se spodbujajo, da ohranjajo učinkovito skupno upravljavsko strukturo na področju raziskav voda, z nalogo ustvariti skupne pogoje, pravila in postopke za sodelovanje in usklajevanje ter spremljanje izvajanja strateškega raziskovalnega programa.

5. Države članice se spodbujajo, da skupaj izvajajo strateški raziskovalni program prek svojih nacionalnih raziskovalnih programov v skladu s smernicami za okvirne pogoje za skupno načrtovanje programov, ki jih je oblikovala skupina Sveta na visoki ravni za skupno načrtovanje.

6. Države članice se spodbujajo, naj sodelujejo s Komisijo z namenom, da bi raziskale možne pobude Komisije za pomoč državam članicam pri pripravi in izvajanju strateškega raziskovalnega programa ter da bi pobudo za skupno načrtovanje programov uskladile z drugimi pobudami Unije na tem področju.

7. Države članice se spodbujajo, naj se tesno povežejo s Strateškim forumom za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije (SFIC – Strategic Forum for International Science and Technology Cooperation) pri razvijanju in izvajanju možne mednarodne dimenzije v strateškem raziskovalnem programu in naj zagotavljajo skladnost s pobudami SFIC, pripravljenimi skupaj z državami nečlanicami EU ali usmerjenimi k slednjim.

8. Države članice se spodbujajo, naj Komisiji z letnimi poročili o napredku redno poročajo o napredku pri tej pobudi za skupno načrtovanje programov.

V Bruslju, 27. oktobra 2011

Za Komisijo

Máire GEOGHEGAN-QUINN

Članica Komisije